

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(червень – серпень 2026 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у червні – серпні 2026 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

- промислової політики та внутрішнього ринку;
- простору свободи, безпеки та правосуддя;
- транспортної політики;
- загальних фінансових та інституційних питань;
- охорони довкілля, прав споживачів та здоров'я.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2026-s024hxwww6tw7mojwsud>

Зміст

I. Акти права ЄС.....	4
Законодавчі акти	4
<i>Промислова політика та внутрішній ринок</i>	4
<i>Простір свободи, безпеки та правосуддя</i>	7
<i>Транспортна політика</i>	12
<i>Загальні, фінансові та інституційні питання</i>	15
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	17
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	20
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС.....	29

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Промислова політика та внутрішній ринок

Регламент (ЄС) 2026/1744 Європейського Парламенту і Ради від 8 липня 2026 року про внесення змін до Регламентів (ЄС) 2024/1689, (ЄС) 2018/1139 та (ЄС) 2023/1230 щодо спрощення імплементації гармонізованих правил щодо штучного інтелекту (Цифровий Омнібус щодо ШІ)¹.

Цей Регламент вносить зміни до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2024/1689 від 13 червня 2024 року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту та вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 300/2008, (ЄС) № 167/2013, (ЄС) № 168/2013, (ЄС) 2018/858, (ЄС) 2018/1139 та (ЄС) 2019/2144 і Директив 2014/90/ЄС, (ЄС) 2016/797 та (ЄС) 2020/1828 (Закон про штучний інтелект)²; Регламенту (ЄС) 2018/1139 Європейського Парламенту і Ради від 4 липня 2018 року про спільні правила у сфері цивільної авіації та створення Агентства з авіаційної безпеки Європейського Союзу, про внесення змін до Регламентів (ЄС) № 2111/2005, (ЄС) № 1008/2008, (ЄС) № 996/2010, (ЄС) № 376/2014 та Директив 2014/30/ЄС та 2014/53/ЄС Європейського Парламенту і Ради, а також про скасування Регламентів (ЄС) № 552/2004 та (ЄС) № 216/2008 Європейського Парламенту і Ради та Регламенту Ради (ЄЕС) № 3922/91³; Регламенту (ЄС) 2023/1230 Європейського Парламенту і Ради від 14 червня 2023 року про машини та про скасування Директиви 2006/42/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Директиви Ради 73/361/ЄЕС⁴.

Основні зміни до Регламенту (ЄС) 2024/1689 передбачають застосування окремих вимог до високоризикових систем штучного інтелекту (далі – ШІ) у випадках, коли законодавство Союзу у сфері ШІ забезпечує еквівалентний або вищий рівень захисту здоров'я, безпеки та основоположних прав, за умови, що

¹ Regulation (EU) 2026/1744 of the European Parliament and of the Council of 8 July 2026 amending Regulations (EU) 2024/1689, (EU) 2018/1139 and (EU) 2023/1230 as regards the simplification of the implementation of harmonised rules on artificial intelligence (Digital Omnibus on AI). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601744

² Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

³ Regulation (EU) 2018/1139 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2018 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Union Aviation Safety Agency, and amending Regulations (EC) No 2111/2005, (EC) No 1008/2008, (EU) No 996/2010, (EU) No 376/2014 and Directives 2014/30/EU and 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulations (EC) No 552/2004 and (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EEC) No 3922/91. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1139/oj>

⁴ Regulation (EU) 2023/1230 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2023 on machinery and repealing Directive 2006/42/EC of the European Parliament and of the Council and Council Directive 73/361/EEC/ URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1230/oj>

таке обмеження не призводить до зниження загального рівня захисту, встановленого Регламентом (ЄС) 2024/1689. Також уточнюється визначення терміна «компонент безпеки». Відтепер ним є компонент продукту або системи ШІ, який виконує функцію безпеки або несправність якого створює небезпеку для здоров'я та безпеки осіб чи майна. Водночас функція безпеки має бути спрямована на запобігання таким ризикам або їх зменшення.

Змінюється підхід до ШІ-грамотності. Зокрема, постачальники та користувачі систем ШІ повинні вживати заходів для розвитку відповідних знань і навичок персоналу та інших осіб, які працюють із системами ШІ від їхнього імені. Водночас від них не вимагається гарантувати досягнення кожною такою особою конкретного рівня ШІ-грамотності.

Запроваджується додаткова підстава для обробки спеціальних категорій персональних даних із метою виявлення та виправлення упередженості. Така обробка допускається лише у випадках, коли вона є строго необхідною, а використання інших даних не дає змоги ефективно виконати відповідне завдання. Зазначене положення також поширюється на деякі інші системи та моделі ШІ, а також на користувачів високоризикових систем ШІ.

Розширюється перелік заборонених практик використання ШІ. Зокрема, забороняється розміщення на ринку, введення в експлуатацію або використання систем ШІ, які без належної згоди особи генерують або маніпулюють реалістичними зображеннями, відео-, аудіо- чи іншими подібними матеріалами із зображенням інтимних частин тіла ідентифікованої особи або її участі в діях відвертого сексуально характеру.

Уточнюються критерії класифікації систем як компонентів безпеки, а також вимоги до даних, що використовуються у високоризикових системах ШІ. Посилюється та конкретизується роль Офісу штучного інтелекту у сфері нагляду та правозастосування. Зокрема, йому надається виключна компетенція щодо визначених систем, побудованих на моделях загального призначення, якщо модель і система розроблені одним постачальником або постачальниками, що належать до одного підприємства, а також щодо систем, які є дуже великими онлайн-платформами чи дуже великими онлайн-пошуковими системами або інтегровані в них. Також встановлюються спеціальні правила щодо співпраці Офісу штучного інтелекту з національними органами, проведення розслідувань та інспекцій, отримання інформації, накладення штрафів тощо.

Зміни до Регламенту (ЄС) 2018/1139 спрямовані на узгодження правил у сфері цивільної авіації з вимогами законодавства ЄС про ШІ, зокрема щодо застосування вимог до високоризикових систем ШІ, які використовуються в авіаційній сфері.

Зміни до Регламенту (ЄС) 2023/1230 спрямовані на спрощення застосування вимог законодавства ЄС про ШІ до машин, у конструкції або функціонуванні яких використовуються системи ШІ, зокрема високоризикові. Це забезпечить

узгодженість між правилами безпеки машин та вимогами щодо ШІ, а також зменшить адміністративне навантаження на виробників.

Цей Регламент набирає чинності на третій день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Простір свободи, безпеки та правосуддя

Директива (ЄС) 2026/1472 Європейського парламенту і Ради від 17 червня 2026 року про внесення змін до Директиви 2012/29/ЄС, якою встановлено мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів і замінено Рамкове рішення Ради 2001/220/JHA⁵.

Ця Директива посилює мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів на всій території Європейського Союзу. Запроваджені зміни спрямовані на поліпшення доступу потерпілих до інформації, підтримки та правосуддя, забезпечення їхньої ефективної участі у кримінальному провадженні, а також належне врахування індивідуальних потреб, зокрема у випадках підвищеної вразливості. Окрему увагу приділено потерпілим, які зазнають множинної або перехресної дискримінації.

Серед основних новел цієї Директиви варто виокремити такі.

1. Створення єдиної мережі гарячих ліній підтримки (стаття 3а). Держави-члени зобов'язані забезпечити функціонування безоплатних, конфіденційних і доступних гарячих ліній підтримки. Потерпілі мають отримувати емоційну та практичну підтримку, інформацію про свої права, а також направлення до спеціалізованих служб. Обов'язковим є використання єдиного загальноєвропейського телефонного номера «116 006» для внутрішніх дзвінків, а також упровадження сучасних каналів інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), зокрема мобільних додатків, вебсайтів і чат-ботів.

2. Спрощення процедури повідомлення про правопорушення та протидія латентності (стаття 5а). Запроваджуються безоплатні, безпечні та зручні канали для подання заяв про злочини. Потерпілі отримують право повідомляти про правопорушення онлайн із використанням ІКТ-технологій (щонайменше в нетермінових випадках і щодо ненасильницьких злочинів), а також додавати відповідні докази. Для протидії приховуванню злочинів передбачається можливість повідомлення через третіх осіб, зокрема організації громадянського суспільства та неурядові організації, а також створення безпечних умов для повідомлення про правопорушення особами, свободу яких обмежено. Громадяни третіх країн мають право повідомляти про злочини без страху перед депортацією відповідно до принципу «free in, free out».

3. Особливий захист інтересів дітей (статті 5а, 9а, 24). Діти апріорі вважаються вразливими потерпілими. Процедура повідомлення дитиною про злочин має бути конфіденційною, безпечною та адаптованою до її віку й рівня зрілості. Якщо злочин був вчинений законним представником дитини та існує конфлікт інтересів, згода батьків або іншого законного представника на подання заяви не потрібна. Держави-члени повинні створити інтегровані служби підтримки

⁵ Directive (EU) 2026/1472 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2026 amending Directive 2012/29/EU establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601472

дітей за принципом «єдиного вікна» (multi-agency mechanism) в межах однієї будівлі, де надаватиметься комплекс необхідних послуг, зокрема медична, психологічна та адміністративна допомога, проводитиметься індивідуальне оцінювання потреб дитини та забезпечуватиметься відеофіксація допитів.

4. Право на інформацію, переклад та перегляд рішень (статті 6, 7, 10a, 10b). Потерпілі мають бути поінформовані про рішення щодо кримінального переслідування, доступні обмежувальні та захисні заходи, свою роль у кримінальному провадженні, а також право на отримання компенсації. Надання такої інформації підлягає обов'язковому фіксуванню. Крім того, гарантується право на безоплатну емоційну та інформаційну підтримку безпосередньо в судах. Потерпілі також мають право вимагати перегляду судових рішень про відмову в наданні перекладу, реалізації права бути заслуханими та права на безоплатну правову допомогу. Такий перегляд має здійснюватися оперативно в тій самій інстанції, зокрема усно під час судового засідання.

5. Правова допомога та виконання рішень про компенсацію (статті 13, 16). Потерпілі, які мають право брати участь у кримінальному провадженні як сторона та не мають достатніх коштів, повинні забезпечуватися безоплатною правовою допомогою. Для дітей та осіб з інвалідністю така допомога в разі відсутності достатніх коштів є гарантованою. Щодо компенсації, держави-члени повинні забезпечити дієві механізми примусового виконання рішень про її виплату правопорушником, зокрема шляхом арешту майна, відрахувань із доходів та застосування інших відповідних заходів, без невиправданих зволікань. У випадках умисних насильницьких злочинів держава може здійснювати авансову виплату компенсації потерпілому з подальшим регресним стягненням відповідних коштів із правопорушника.

6. Індивідуальне оцінювання потреб, захист приватності та конфіденційність (статті 21, 22, 23). Запроваджується обов'язкове індивідуальне оцінювання потреб потерпілих на ранніх етапах для визначення належних заходів підтримки та захисту. Таке оцінювання має враховувати особисті характеристики потерпілого, зокрема ризики перехресної дискримінації, характер вчиненого злочину та потенційні ризики з боку правопорушника. Персональні дані потерпілого (місце проживання та контактні дані) не повинні розголошуватися правопорушнику, за винятком випадків, коли це необхідно для забезпечення права на захист. Потерпілі від сексуального або гендерно зумовленого насильства мають право на проведення допиту особою тієї ж статі.

7. Професійна підготовка фахівців та координація дій (статті 25, 26a). Директива передбачає регулярне міждисциплінарне навчання поліцейських, працівників судів, суддів, прокурорів, адвокатів і медичного персоналу. Таке навчання має ґрунтуватися на принципах прав людини, враховувати наслідки травматичного досвіду та особливі потреби вразливих груп. Держави-члени також зобов'язані розробити та впровадити спеціальні спільні протоколи або керівні

настанови для координації взаємодії між усіма компетентними органами та установами.

Держави-члени зобов'язані забезпечити транспозицію основних положень Директиви до національного законодавства до 2 липня 2028 року. Виняток становлять положення статті 26b. Нові правила щодо захисту персональних даних потерпілих і заборони їх розголошення правопорушнику підлягають обов'язковому застосуванню до кримінальних проваджень, розпочатих після 2 липня 2029 року.

Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) 2026/1881 Європейського парламенту і Ради від 24 липня 2026 року про тимчасовий відступ від окремих положень Директиви 2002/58/ЄС щодо використання технологій постачальниками послуг міжособистісних комунікацій, що не залежать від номерів, для обробки персональних та інших даних із метою протидії сексуальному насильству над дітьми в Інтернеті⁶.

Предметом регулювання цього Регламенту є встановлення тимчасових і суворо обмежених правил відступу від окремих вимог Директиви 2002/58/ЄС, зокрема щодо конфіденційності комунікацій та обробки даних трафіку. Такий відступ має єдину мету – дозволити постачальникам послуг міжособистісних комунікацій, що не залежать від номерів (зокрема месенджерів, вебпошти, VoIP-сервісів), на добровільних засадах використовувати спеціальні технології для оброблення персональних та інших даних із метою виявлення, видалення та повідомлення про випадки сексуального насильства над дітьми в Інтернеті.

Основною метою Регламенту є створення тимчасової, але надійної правової рамки, яка дозволить постачальникам зв'язку продовжувати добровільну діяльність із виявлення та припинення сексуального насильства над дітьми в Інтернеті, зокрема поширення дитячої порнографії та схиляння дітей до сексуальних контактів, до моменту прийняття й впровадження довгострокового законодавчого регулювання цієї сфери.

Ключовими положеннями та умовами відступу є такі:

відступ стосується лише вимог щодо конфіденційності, передбачених статтями 5(1) та 6(1) Директиви 2002/58/ЄС, у частині обробки змісту комунікацій і даних трафіку, які є суворо необхідними для виявлення, видалення та повідомлення про випадки сексуального насильства над дітьми. Регламент не застосовується до сканування аудіокомунікацій, а також до комунікацій, захищених наскрізним шифруванням, на будь-якому етапі – в минулому,

⁶ Regulation (EU) 2026/1881 of the European Parliament and of the Council of 24 July 2026 on a temporary derogation from certain provisions of Directive 2002/58/EC as regards the use of technologies by providers of number-independent interpersonal communications services for the processing of personal and other data for the purpose of combating online child sexual abuse. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601881

теперішньому чи майбутньому. Жодне положення Регламенту не може тлумачитись як таке, що забороняє або послаблює використання наскрізного шифрування;

технології, що використовуються, мають бути найменш втручальними у приватне життя та відповідати сучасному рівню технологічного розвитку. Спеціалізовані алгоритми аналізу тексту не повинні визначати загальний зміст комунікації, а мають бути спрямовані виключно на виявлення специфічних ознак або моделей поведінки, що можуть свідчити про ризик сексуального насильства над дітьми. Виявлення матеріалів, що містять сексуальне насильство над дітьми (CSAM – Child Sexual Abuse Material), здійснюється шляхом зіставлення цифрових сигнатур, зокрема хешів зображень і відео, з базами даних перевірених матеріалів такого характеру. Технології виявлення схилення дітей до сексуальних контактів мають ґрунтуватися виключно на об'єктивних факторах ризику, наприклад суттєвій різниці у віці учасників комунікації;

постачальники зобов'язані проводити оцінювання впливу на захист персональних даних (DPIA) відповідно до статті 35 Регламенту (ЄС) 2016/679 (далі – GDPR), а також проходити процедуру попередньої консультації з наглядовим органом до статті 36 GDPR. Водночас Регламент передбачає перехідний режим: до 1 квітня 2027 року ця вимога не поширюється на постачальників, які використовували відповідні технології до 31 липня 2026 року без проведення попередніх консультацій, за умови, що вони розпочнуть таку процедуру до 1 вересня 2026 року та належним чином співпрацюватимуть із наглядовими органами;

матеріали, які не були раніше ідентифіковані як такі, що містять сексуальне насильство над дітьми, не можуть передаватися правоохоронним органам чи профільним організаціям без попереднього аналізу та підтвердження кваліфікованим фахівцем. Постачальники також зобов'язані впроваджувати внутрішні заходи для запобігання несанкціонованому доступу до даних, що обробляються;

користувачі повинні бути чітко, зрозуміло та доступно поінформовані про застосування постачальником передбаченого Регламентом відступу, його мету та можливість передачі відповідних даних правоохоронним органам. У разі видалення контенту, блокування облікового запису чи призупинення надання послуг користувач має бути невідкладно поінформований про доступні способи оскарження, зокрема через внутрішній механізм розгляду скарг, а також про право подати скаргу до наглядового органу у сфері захисту персональних даних і право на ефективний судовий захист;

оброблені дані повинні бути негайно та безповоротно видалені, щойно зникає необхідність у їх подальшому зберіганні. У разі виявлення підтвердженої підозри такі дані можуть зберігатися в безпечний спосіб виключно для чітко визначених цілей, зокрема для повідомлення компетентних органів, забезпечення судового захисту та виконання інших передбачених Регламентом завдань.

Водночас строк їх зберігання не може перевищувати 12 місяців з дати виявлення. Крім того, постачальники зобов'язані щорічно оприлюднювати та подавати Європейській комісії й відповідному наглядовому органу детальний звіт щодо оброблення даних, кількості виявлених випадків та рівня похибок технологій, що використовуються. Такі звіти мають подаватися до 31 січня кожного року, а перший звіт – до 1 лютого 2027 року.

Регламент набирає чинності на третій день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Оскільки його було опубліковано 28 липня 2026 року, дата набрання чинності є 31 липня 2026 року. Необхідність його прийняття була зумовлена потребою уникнути правового вакууму після завершення строку дії попереднього Регламенту (ЄС) 2021/1232. Регламент має тимчасовий характер і застосовується до 3 квітня 2028 року. Цей строк визначено з урахуванням необхідності завершення міжінституційних переговорів та запровадження довгострокового законодавчого регулювання ЄС у сфері запобігання сексуальному насильству над дітьми та боротьби з ним.

Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Транспортна політика

Регламент (ЄС) 2026/1184 Європейського парламенту і Ради від 20 травня 2026 року про використання пропускної спроможності залізничної інфраструктури в єдиному європейському залізничному просторі, внесення змін до Директиви 2012/34/ЄС та скасування Регламенту (ЄС) 913/2010⁷.

Цей Регламент встановлює принципи, правила та процедури використання пропускної спроможності залізничної інфраструктури для внутрішніх і міжнародних залізничних перевезень, управління рухом і кризовими ситуаціями, оцінювання ефективності, а також координації між менеджерами інфраструктури та іншими учасниками залізничного сектору. Основною метою Регламенту є підвищення ефективності використання наявної пропускної спроможності шляхом удосконалення процесів її планування та розподілу, посилення транскордонної координації та, як наслідок, збільшення обсягів залізничних перевезень. Регламент застосовується до залізничної інфраструктури та об'єктів обслуговування, охоплених Директивою 2012/34/ЄС про створення єдиного європейського залізничного простору (нова редакція), зі збереженням передбачених нею винятків⁸. Одночасно скасовується Регламент (ЄС) 913/2010 щодо Європейської залізничної мережі для конкурентоспроможних вантажних перевезень⁹.

Регламент запроваджує стратегічне планування пропускної спроможності, яке передбачає послідовну підготовку стратегії, моделі та плану пропозиції пропускної спроможності. Під час такого планування враховуються попит на залізничні перевезення, потреби різних сегментів ринку, розвиток та утримання інфраструктури, заплановані роботи на об'єктах залізничної інфраструктури, а також потреби міжнародних перевезень і перевезень, що здійснюються через декілька залізничних мереж. План пропозиції пропускної спроможності є основою для її подальшого розподілу.

Менеджери інфраструктури повинні діяти на засадах справедливості, прозорості та недискримінації, надавати актуальну інформацію про доступну пропускну спроможність, завчасно планувати можливі обмеження та, за потреби, пропонувати альтернативні варіанти пропускної спроможності.

Для забезпечення єдиного підходу на рівні Європейського Союзу Регламент визначає роль Європейської мережі менеджерів інфраструктури (European Network of Infrastructure Managers, далі – ENIM), яка розробляє європейські рамкові засади щодо управління пропускнуою спроможністю, організації

⁷ Regulation (EU) 2026/1184 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2026 on the use of railway infrastructure capacity in the single European railway area, amending Directive 2012/34/EU and repealing Regulation (EU) No 913/2010. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2026/1184/oj>

⁸ Directive 2012/34/EU of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 establishing a single European railway area (recast). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/34/oj>

⁹ Regulation (EU) No 913/2010 of the European Parliament and of the Council of 22 September 2010 concerning a European rail network for competitive freight. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/913/oj>

транскордонного руху, реагування на порушення в роботі мережі та кризові ситуації, а також оцінювання ефективності. Відступи від таких рамкових засад мають бути належним чином обґрунтовані. Заявники можуть оскаржувати відповідні рішення до національних регуляторних органів, які співпрацюють у межах Європейської мережі органів регулювання залізничного транспорту (European Network of Rail Regulatory Bodies, далі – ENRRB).

Регламент також встановлює відповідальність за невиконання зобов'язань щодо наданих прав на використання пропускнуої спроможності. Якщо таке невиконання призводить до істотної зміни відповідного права, сторона, яка не виконала своїх зобов'язань, повинна сплатити іншій стороні штраф. Розмір такого штрафу має бути ефективним, пропорційним, стримувальним і недискримінаційним. Водночас штраф не застосовується, зокрема, у випадках непереборної сили та в інших ситуаціях, прямо передбачених Регламентом.

Важливим напрямом Регламенту є цифровізація управління пропускнуою спроможністю та залізничним рухом. Менеджери інфраструктури повинні використовувати цифрові інструменти та послуги, які забезпечують сумісність систем, прозорість процесів і зменшення адміністративного навантаження. Для перевезень, що охоплюють кілька мереж, а також для транскордонних перевезень передбачається використання єдиного інтерфейсу. Крім того, ENIM має створити механізм «єдиного вікна» для подання заявок на отримання прав на використання пропускнуої спроможності в декількох мережах.

Додаток I визначає документи та строки у сфері стратегічного управління пропускнуою спроможністю. Додаток II встановлює порогові значення, за якими залізнична інфраструктура визнається високонавантаженою або перевантаженою. Додатки III, VI, VIII визначають зміст трьох європейських рамкових засад щодо управління пропускнуою спроможністю, організації транскордонного руху, реагування на порушення в роботі мережі й кризові ситуації, а також оцінювання ефективності. Додаток IV встановлює мінімальний та максимальний розміри штрафів. Додаток V визначає зміст мережевої декларації в частині управління пропускнуою спроможністю та рухом. Додаток VII містить класифікацію видів порушень роботи залізничної мережі. Додаток IX визначає інформацію, що підлягає обміну між заінтересованими сторонами. Додаток X містить кореляційні таблиці щодо положень Директиви 2012/34/ЄС та Регламенту (ЄС) 913/2010, які скасовуються або замінюються положеннями цього Регламенту.

Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 12 червня 2026 року. Водночас окремі положення застосовуються з 31 грудня 2027 року та з 1 січня 2029 року, а значна частина положень щодо нового порядку управління пропускнуою спроможністю застосовується до розкладів руху, які набирають чинності з 14 грудня 2030 року. Регламент (ЄС) 913/2010 втрачає чинність із 14 грудня 2030 року. Регламент (ЄС) 2026/1184 є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах. Водночас

його положення не застосовується до Кіпру та Мальти до створення на їхній території залізничної системи.

Загальні, фінансові та інституційні питання

Регламент (ЄС) 2026/1386 Європейського парламенту і Ради від 17 червня 2026 року про скринінг іноземних інвестицій у Європейському Союзі та скасування Регламенту (ЄС) 2019/452¹⁰.

Цей Регламент встановлює оновлену рамку Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо скринінгу іноземних інвестицій із метою недопущення їх можливого негативного впливу на безпеку або громадський порядок у державах-членах ЄС. Він також спрямований на посилення узгодженості національних механізмів скринінгу, підвищення правової визначеності для іноземних інвесторів та забезпечення рівних умов функціонування внутрішнього ринку. Водночас Регламент не обмежує виключну відповідальність держав-членів за забезпечення національної безпеки.

Регламент покладає на кожну державу-члена обов'язок запровадити національний механізм скринінгу іноземних інвестицій. Такі механізми мають бути прозорими, недискримінаційними та передбачати належні процедури й достатні ресурси для проведення перевірки. Первинний розгляд заяви щодо іноземної інвестиції має бути завершений протягом 45 календарних днів із моменту її подання. За потреби після цього може проводитися поглиблене розслідування для встановлення того, чи здатна відповідна інвестиція негативно вплинути на безпеку або громадський порядок в окремій державі-члені. Національні органи скринінгу також мають контролювати виконання прийнятих рішень і вживати заходів для запобігання їх обходу.

Визначено єдину для всіх держав-членів сферу застосування національних механізмів скринінгу. Обов'язковому попередньому дозволу підлягають, зокрема, інвестиції у підприємства, що здійснюють діяльність у сферах товарів подвійного призначення, оборонних товарів і технологій, напівпровідникових і квантових технологій, окремих технологій штучного інтелекту, критичної транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури, стратегічної сировини, окремих об'єктів фінансової інфраструктури, а також систем реєстрації виборців, голосування та управління виборами. Водночас держави-члени можуть поширювати дію національного механізму скринінгу й на інші види іноземних інвестицій.

Регламент істотно посилює механізм співпраці між державами-членами та Європейською комісією. Держави-члени повинні повідомляти через цей механізм про визначені категорії іноземних інвестицій, зокрема якщо інвестор перебуває під прямим або опосередкованим контролем уряду третьої країни, підпадає під санкції ЄС або якщо об'єкт інвестиції має транскордонне значення. Держави-члени та Європейська комісія можуть надавати зауваження та висновки щодо

¹⁰ Regulation (EU) 2026/1386 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2026 on the screening of foreign investments in the Union and repealing Regulation (EU) 2019/452. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32026R1386>

інвестицій, які потенційно можуть становити ризик для безпеки або громадського порядку. Держава-член, на території якої здійснюється відповідна інвестиція, повинна належним чином враховувати такі зауваження та висновки під час ухвалення остаточного рішення. Для інвестицій, які одночасно проходять перевірку у двох або більше державах-членах, передбачено координацію національних процедур скринінгу.

Під час оцінювання потенційного негативного впливу іноземних інвестицій враховуються, зокрема, їх можливий вплив на критичні технології, інтелектуальну власність, критичну інфраструктуру, стратегічну сировину, продовольчу безпеку та громадське здоров'я, включно з доступністю критично важливих лікарських засобів. Також оцінюється можливий вплив на безпеку військових та інших чутливих об'єктів, виборчу інфраструктуру, персональні дані, свободу та плюралізм медіа, а також на проекти й програми, що становлять інтерес для Європейського Союзу. Окремо враховується інформація про іноземного інвестора, його кінцевого бенефіціарного власника, структуру власності, можливі зв'язки з урядами третіх країн, а також наявність обмежувальних заходів ЄС щодо відповідних осіб або суб'єктів.

Регламент також передбачає створення захищеної бази даних ЄС щодо іноземних інвестицій, про які повідомлено в межах механізму співпраці, та результатів їх національного скринінгу. Крім того, запроваджується єдиний онлайн-портал для обміну інформацією, щорічне звітування держав-членів перед Європейською комісією та регулярне оцінювання ефективності застосування Регламенту. За результатами скринінгу щодо інвестицій може бути ухвалено рішення про їх дозвіл, дозвіл із застосуванням пом'якшувальних заходів, заборону або припинення. Держави-члени та Європейська комісія також можуть співпрацювати з компетентними органами третіх країн з питань скринінгу іноземних інвестицій.

Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Основна частина його положень застосовується з 17 січня 2028 року. Водночас окремі положення щодо створення та функціонування механізмів скринінгу, механізму співпраці, прийняття делегованих актів та здійснення інших підготовчих заходів застосовуються з 16 липня 2026 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Регламент (ЄС) 2026/1388 Європейського парламенту і Ради від 17 червня 2026 року про рослини, отримані із застосуванням певних нових геномних методів, та продукти, отримані з таких рослин, а також про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/625¹¹.

Цей Регламент встановлює спеціальні правила щодо рослин, отриманих за допомогою нових геномних методів (далі – НГМ), та продуктів, отриманих із таких рослин, зокрема харчових продуктів і кормів. Його метою є забезпечення високого рівня захисту здоров'я людей і тварин та довкілля із дотриманням принципу обережності, належного функціонування внутрішнього ринку, а також сприяння інноваціям, сталому розвитку та конкурентоспроможності агропродовольчого сектору ЄС. Регламент застосовується до рослин, отриманих із застосуванням цільового мутагенезу та цисгенезу, включно з інтрагенезом. Водночас рослини, отримані шляхом трансгенезу із внесенням генетичного матеріалу від неспоріднених видів, і надалі підпадають під дію загального законодавства ЄС про генетично модифіковані організми (далі – ГМО).

Регламент запроваджує дві категорії рослин, отриманих із застосуванням НГМ. До категорії 1 належать рослини, генетичні зміни яких відповідають установленим Регламентом критеріям еквівалентності рослинам, отриманим природним шляхом або традиційними методами селекції. Такі рослини та продукти, отримані з них не підпадають під дію правил ЄС щодо ГМО. Натомість усі інші рослини, отримані із застосуванням НГМ, належать до категорії 2 та залишаються предметом регулювання законодавства ЄС про ГМО з урахуванням спеціальних положень цього Регламенту.

Регламент також встановлює вимоги щодо прозорості, моніторингу та оцінювання впливу НГМ. Європейська комісія та держави-члени ЄС здійснюватимуть моніторинг екологічних, економічних і соціальних наслідків застосування НГМ, зокрема їхнього впливу на сталість агропродовольчого сектору, органічне виробництво та діяльність малих і середніх підприємств. Передбачено регулярне оцінювання застосування Регламенту, за результатами якого, за потреби, можуть бути внесені подальші зміни до законодавства.

Регламент набирає чинності 16 липня 2026 року, однак основна частина його положень застосовуватиметься з 17 липня 2028 року. До цієї дати рослини, а також харчові продукти й корми, отримані із застосуванням цільового мутагенезу та цисгенезу, продовжують регулюватися чинним законодавством ЄС про ГМО. Окремі положення Регламенту, необхідні для підготовки до його подальшого застосування, зокрема щодо визначених процедур і повноважень, застосовуються

¹¹ Regulation (EU) 2026/1388 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2026 on plants obtained by certain new genomic techniques and their products, and amending Regulation (EU) 2017/625. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32026R1388>

з 16 липня 2026 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Регламент (ЄС) 2026/1818 Європейського парламенту і Ради від 17 червня 2026 року про добробут собак і котів та забезпечення їх простежуваності¹².

Регламент (ЄС) 2026/1818 встановлює мінімальні вимоги щодо добробуту собак і котів, яких розводять або утримують у відповідних закладах чи вводять в обіг на території Європейського Союзу, а також вимоги щодо їх простежуваності. Його дія охоплює розведення, утримання, введення в обіг і ввезення собак та котів до ЄС. Положення Регламенту спрямовані, зокрема, на підвищення рівня добробуту тварин, запобігання незаконній торгівлі та шахрайським практикам, а також забезпечення належного функціонування внутрішнього ринку.

Регламент встановлює загальні принципи добробуту собак і котів, відповідно до яких тварини мають бути забезпечені кормом і водою належної якості та в достатній кількості, а також утримуватися в безпечному, чистому й комфортному середовищі з належними умовами щодо простору, температури, якості повітря та освітлення. Передбачено також вимоги щодо запобігання захворюванням, травмам і болю, забезпечення можливості для тварин проявляти властиву їхньому виду та соціальну поведінку, а також мінімізації негативних подразників і ризику розвитку поведінкових розладів.

Окремо Регламент визначає вимоги до розведення собак і котів. Зокрема, встановлюються правила щодо віку та стану здоров'я тварин, яких використовують для розведення, запобігання формуванню надмірно виражених або шкідливих для здоров'я ознак, а також обмеження практик, що можуть негативно впливати на добробут тварин. Передбачено вимоги до умов утримання цуценят і кошенят та строків їх відокремлення від матері. Крім того, забороняється використовувати для участі у виставках, конкурсах та інших заходах собак і котів із надмірно вираженими конформаційними ознаками, а також тварин, яких було навмисно травмовано з метою зміни їхніх фізичних характеристик.

Важливим складником Регламенту є запровадження єдиної системи ідентифікації та реєстрації собак і котів. Кожна тварина має бути індивідуально ідентифікована за допомогою імплантованого транспондера з мікрочипом, а відповідна інформація – внесена до національної бази даних. Держави-члени відповідають за створення та ведення таких баз даних, а також забезпечення їхньої взаємодії. Європейська комісія, своєю чергою, створює індексну базу даних для забезпечення інтероперабельності національних систем та обміну інформацією між ними.

¹² Regulation (EU) 2026/1818 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2026 on the welfare of dogs and cats and their traceability. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601818

Регламент запроваджує спеціальні правила для онлайн-реклами продажу собак і котів. Оголошення про продаж тварин мають містити інформацію про відповідальність власника, а у визначених випадках – унікальний перевітковий токен, за допомогою якого потенційний набувач зможе перевірити правдивість даних про ідентифікацію, реєстрацію та право власності на тварину. Європейська комісія має забезпечити функціонування безоплатної онлайн-системи для здійснення такої перевірки.

Окремі положення Регламенту стосуються ввезення собак і котів до ЄС. Тварини, призначені для введення в обіг на внутрішньому ринку, можуть ввозитися лише за умови дотримання вимог щодо їх добробуту або еквівалентних вимог, визнаних Європейським Союзом. Для некомерційного переміщення собак і котів із третіх країн передбачено попереднє повідомлення через спеціальну базу даних ЄС щодо подорожей із домашніми тваринами, що має сприяти виявленню підозрілих переміщень та протидії незаконній торгівлі.

Регламент також передбачає збір і аналіз державами-членами даних про добробут собак і котів та періодичне подання відповідної інформації Європейській комісії. Водночас державам-членам можуть зберігати чинні або запроваджувати суворіші національні правила щодо добробуту та простежуваності собак і котів за умови, що такі правила не суперечать положенням Регламенту та не перешкоджають належному функціонуванню внутрішнього ринку. Регламент набирає чинності через двадцять днів після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Основна частина його положень застосовуватиметься з 31 серпня 2028 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Конвенція про створення Міжнародної комісії з розгляду вимог щодо України¹³.

Конвенція про створення Міжнародної комісії з розгляду вимог щодо відшкодування збитків для України визначає міжнародно-правові засади створення незалежного органу в інституційній системі Ради Європи, уповноваженого розглядати, оцінювати та вирішувати вимоги про компенсацію шкоди, збитків або втрат, завданих міжнародно-протиправними діями Російської Федерації щодо України. Комісія є другим компонентом майбутнього міжнародного компенсаційного механізму після Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України.

Мандат Комісії охоплює вимоги щодо шкоди, збитків або втрат, завданих починаючи з 24 лютого 2022 року внаслідок міжнародно-протиправних діянь Російської Федерації, зокрема порушень Статуту ООН, міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини. Територіальна сфера дії Конвенції охоплює територію України в її міжнародно визнаних кордонах, включно із сухопутною територією, повітряним простором, внутрішніми водами та територіальним морем, а також виключною економічною зоною і континентальним шельфом України, повітряними та морськими суднами, що перебувають під юрисдикцією України. Право на подання вимог передбачене для фізичних і юридичних осіб, а також для України, її регіональних і місцевих органів влади та державних або контрольованих державою підприємств.

Комісія визначатиме не лише обґрунтованість вимог, а й розмір належної компенсації. Її рішення щодо вимог і визначених сум компенсації є остаточними, а їх ухвалення має ґрунтуватися на справедливій та обґрунтованій оцінці вартості відповідної вимоги. Водночас Конвенція прямо виходить із відповідальності Російської Федерації за шкоду, збитки або втрати, спричинені її міжнародно-протиправними діями у сфері, визначеній Конвенцією.

Для забезпечення Комісії передбачено багаторівневу інституційну структуру, до складу якої входитимуть Асамблея членів, Рада, Комісари, колегії у складі трьох Комісарів та Секретаріат. Колегії розглядатимуть й оцінюватимуть вимоги, визначатимуть належний розмір компенсації та подаватимуть відповідні рекомендації Раді для ухвалення рішень. Комісари мають діяти незалежно та не можуть отримувати вказівки від урядів чи інших зовнішніх органів. Вимоги до їх призначення включають, зокрема, незалежність, неупередженість, доброчесність, професійний досвід та відповідну міждисциплінарну експертизу.

Важливим елементом механізму є забезпечення наступності між Реєстром збитків та Комісією. Після створення Комісії та призначення її Виконавчого

¹³ Convention establishing an International Claims Commission for Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601327

директора передбачається передача Комісії функцій і напрацювань Реєстру, включно з цифровою платформою, інформацією про вимоги та докази, документацією, архівами, майном і відповідними даними. Функції Реєстру, зокрема щодо організації подання вимог, надалі здійснюватимуться в межах Комісії, що забезпечить безперервність функціонування міжнародного механізму розгляду вимог.

Конвенція передбачає можливість участі в ній держав, Європейського Союзу та інших регіональних інтеграційних організацій. Статус спостерігача може надаватися державам, регіональним інтеграційним організаціям та міжнародним організаціям. Водночас Конвенція не встановлює механізму безпосередньої виплати визначеної Комісією компенсації. У преамбулі зазначається, що міжнародний компенсаційний механізм може включати третій компонент – майбутній компенсаційний фонд, уповноважений здійснювати виплату компенсацій. Конвенція також передбачає можливість у майбутньому поширити її часову сферу дії на період починаючи з 20 лютого 2014 року, водночас прямо зазначаючи, що її чинна часова сфера не звільняє Російську Федерацію від відповідальності за міжнародно-протиправні діяння, вчинені починаючи з цієї дати.

Конвенцію було відкрито для підписання 16 грудня 2025 року. Станом на вересень 2026 року вона ще не набула чинності. Відповідно до її положень для набрання чинності необхідні ратифікація, прийняття або затвердження Конвенції щонайменше 25 підписантами, а також забезпечення достатнього фінансування для початку діяльності Комісії. Дата набрання Конвенцією чинності має бути опублікована в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Укладення Конвенції від імені Європейського Союзу схвалено Рішенням Ради (ЄС) 2026/1328 від 11 травня 2026 року.

Рішення Комісії (ЄС) 2026/1407 від 26 червня 2026 року про звільнення від ввізного мита та ПДВ при імпорті товарів, призначених для безоплатного розподілу або надання особам, які тікають від збройної агресії Росії проти України, та особам, які потребують допомоги в Україні¹⁴.

Рішення Комісії (ЄС) 2026/1407 встановлює спеціальний режим звільнення від ввізного мита та податку на додану вартість (далі – ПДВ) щодо визначених товарів, які імпортуються до Литви для безоплатного розподілу або надання особам, які тікають від збройної агресії Росії проти України, а також для подальшої передачі українським державним, благодійним або філантропічним організаціям для безоплатного розподілу товарів особам, які потребують допомоги в Україні.

¹⁴ Commission Decision (EU) 2026/1407 of 26 June 2026 on relief from import duties and VAT exemption on importation granted for goods to be distributed or made available free of charge to persons fleeing Russia's military aggression against Ukraine and to persons in need in Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601407

Звільнення застосовується до товарів, що імпортуються державними, благодійними або філантропічними організаціями, схваленими компетентними органами Литви. Такі товари також можуть передаватися українським державним, благодійним або філантропічним організаціям, схваленим компетентними органами України, для подальшого безоплатного розподілу особам, які потребують допомоги в Україні. Така передача здійснюється за умови попереднього повідомлення компетентних органів Литви.

Для контролю за застосуванням пільг Литва зобов'язана подавати Європейській комісії інформацію про імпортовані товари, зокрема їх вид, кількість і вартість, а також вживати належних заходів з управління ризиками та здійснення митного контролю. Такий контроль охоплює як випуск товарів у вільний обіг, так і їх подальшу передачу в Україну.

Спеціальний режим застосовується до імпорту, здійсненого в період з 1 січня до 31 березня 2026 року, та має зворотну дію з 1 січня 2026 року. Рішення адресоване виключно Литовській Республіці та продовжує практику надання спеціальних митних і податкових пільг для гуманітарних товарів, призначених для осіб, які постраждали внаслідок війни проти України.

Імплементаційне рішення Ради (ЄС) 2026/1923 від 30 липня 2026 року про внесення змін до Імплементаційного рішення (ЄС) 2024/1447 щодо схвалення оцінки Плану України¹⁵.

Імплементаційне рішення Ради (ЄС) 2026/1923 вносить зміни до Плану України, затвердженого у 2024 році в межах Ukraine Facility. Зміни були запропоновані Україною 12 червня 2026 року після консультацій з Верховною Радою України з огляду на об'єктивні обставини, що ускладнили виконання частини заходів, передбачених Планом. Вони стосуються 34 зі 146 початково визначених якісних і кількісних кроків, строки виконання яких припадали на період від першого кварталу 2026 року до четвертого кварталу 2027 року.

Змінами передбачено, зокрема, продовження строків виконання 12 кроків, уточнення опису шести кроків, коригування п'яти інвестиційних кроків відповідно до змін обставин, а також поділ двох кроків на окремі етапи для чіткого визначення змісту та послідовності реформ. Два кроки вилучено та замінено новими, ще один – вилучено у зв'язку з втратою його зв'язку з *acquis* ЄС та наданням пріоритету іншим реформам. Крім того, усі кроки, виконання яких було заплановано на четвертий квартал 2027 року, перенесено на третій квартал 2027 року. Це має забезпечити можливість подання Україною остаточного запиту на фінансування та здійснення останньої виплати в межах Ukraine Facility до 31 грудня 2027 року.

¹⁵ Council Implementing Decision (EU) 2026/1923 of 30 July 2026 amending Implementing Decision (EU) 2024/1447 on the approval of the assessment of the Ukraine Plan. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601923

Оновлений План посилює увагу до верховенства права, боротьби з корупцією та реформ, пов'язаних із процесом вступу України до Європейського Союзу, зокрема в енергетичному секторі та у сфері поступової інтеграції до внутрішнього ринку ЄС. Після внесення змін загальна кількість кроків Плану збільшилася до 173. Серед нових або переглянутих заходів передбачено, зокрема, реформування процедур добору прокурорів, посилення системи протидії відмиванню коштів, удосконалення системи державного управління, реформування залізничного ринку та подальше наближення законодавства до *acquis* ЄС.

Рішення також оновлює фінансові параметри окремих траншів. Зокрема, для восьмого траншу передбачено загальну суму 2,866 млрд євро, для десятого – 2,951 млрд євро, а для одинадцятого – 2,103 млрд євро. Водночас загальна оцінка Плану України щодо його актуальності, комплексності та належності залишається позитивною.

Рішення набрало чинності 7 серпня 2026 року, в день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», та застосовується з 30 липня 2026 року – дати його ухвалення.

Регламент Ради (ЄС) 2026/1844 від 23 липня 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 269/2014 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України¹⁶.

Регламентом внесено зміни до Регламенту (ЄС) № 269/2014 з метою вдосконалення застосування обмежувальних заходів Європейського Союзу щодо осіб, суб'єктів та органів, на яких поширюються санкції у зв'язку з діями, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України.

Зокрема, передбачено можливість надання компетентними органами держав-членів дозволів на вивільнення певних заморожених коштів та економічних ресурсів або надання певних коштів або економічних ресурсів у розпорядження осіб, суб'єктів та органів, включених до санкційного переліку у зв'язку з володінням, контролем, управлінням або експлуатацією суден, що перевозять сиру нафту, нафтопродукти чи мінеральну продукцію, які походять із Росії або експортуються з Росії, та використовують нерегулярні й високоризикові практики судноплавства. Такий дозвіл може бути надано, якщо це необхідно для здійснення платежу у зв'язку з ризиком, за який відповідні особи, суб'єкти чи органи несуть відповідальність, за умови, що такий платіж становить відшкодування або іншу виплату у зв'язку з настанням відповідного ризику та здійснюється на користь осіб або суб'єктів, які не включені до санкційного

¹⁶ Council Regulation (EU) 2026/1844 of 23 July 2026 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601844

переліку та перебувають у Європейському Союзі, Європейській економічній зоні, Швейцарії або визначеній країні-партнері.

Передбачено виняток із заморожування коштів та економічних ресурсів Акціонерного товариства «Російські залізниці», а також із заборони на надання йому таких коштів та ресурсів, якщо вони необхідні для залізничного перевезення вантажів або пасажирів, надання відповідної залізничної інфраструктури, а також послуг, пов'язаних з експлуатацією, технічним обслуговуванням або безпекою такого залізничного транспорту між Росією та Європейським Союзом, транзитом через територію Союзу, між Калінінградською областю та Росією або в межах Росії.

Окремий виняток встановлено для суб'єктів, включених до санкційного переліку: допускається надання їм коштів та економічних ресурсів, якщо це необхідно для реалізації проекту Paks II, зокрема для здійснення діяльності, пов'язаної зі створенням, експлуатацією та технічним обслуговуванням цивільних ядерних потужностей, постачанням і переробленням ядерного палива, а також забезпеченням безпеки таких потужностей.

Передбачено, що судові або адміністративні рішення, ухвалені відповідно до законодавства Росії щодо юридичних осіб, організацій чи органів, які зареєстровані або створені відповідно до законодавства держави-члена та знаходяться в межах або за межами території Союзу, якими на них покладається відповідальність або визнаються чи реалізуються вимоги, права чи зобов'язання стосовно них, зокрема в межах проваджень щодо неплатоспроможності, банкрутства, реструктуризації чи аналогічних процедур, у зв'язку з договорами або фінансовими операціями, на які поширюються обмежувальні заходи, не підлягають визнанню, наданню юридичної сили чи виконанню в державах-членах.

Цей Регламент набирає чинності в день його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Регламент Ради (ЄС) 2026/1848 від 23 липня 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 833/2014 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями Росії, що дестабілізують ситуацію в Україні¹⁷.

Регламентом внесено зміни до Регламенту (ЄС) № 833/2014 з метою подальшого посилення обмежувальних заходів Європейського Союзу у відповідь на агресію Росії проти України, зокрема шляхом розширення обмежень щодо торгівлі товарами й технологіями, енергетичних ресурсів, фінансових операцій та послуг у сфері криптоактивів, посилення заходів, спрямованих на запобігання обходу обмежувальних заходів Союзу, а також внесення змін до окремих винятків та умов їх застосування.

¹⁷ Council Regulation (EU) 2026/1848 of 23 July 2026 amending Regulation (EU) No 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601848

Серед іншого, розширено обмеження щодо товарів й технологій подвійного призначення, а також товарів і технологій, які можуть сприяти технологічному розвитку оборонного та безпекового сектору Росії. Уточнено окремі винятки із заборон на постачання товарів і технологій до Росії, пов'язаних із цивільними електронними комунікаційними мережами. Відповідні винятки поширюються на мережі, які не належать суб'єктам, що перебувають під державним контролем або мають понад 50 % державної участі.

Передбачено окремий виняток із заборон на придбання, імпорт або передачу російської сировини нафти та нафтопродуктів, якщо такі товари були вилучені або конфісковані органом держави-члена в межах національного адміністративного чи судового провадження. Компетентні органи держав-членів можуть дозволяти відповідні операції за умови, що такі товари залишаються під контролем органів держави-члена або суб'єкта, який діє від їхнього імені, а відповідні операції прямо чи опосередковано не призводять до виплати або надання коштів чи інших економічних ресурсів на користь російських фізичних або юридичних осіб чи органів.

Посилено обмеження щодо використання криптоактивів. Зокрема, заборону для російських громадян або фізичних осіб, які проживають у Росії, на володіння, контроль або обіймання посад в органах управління юридичних осіб чи інших суб'єктів ЄС, які надають послуги у сфері криптоактивів, поширено на всі послуги у сфері криптоактивів, визначені Регламентом (ЄС) 2023/1114, а не лише на послуги, пов'язані з криптогаманцями, рахунками або зберіганням криптоактивів.

До переліку суб'єктів, щодо яких застосовується заборона на здійснення фінансових операцій, додано 33 кредитні або фінансові установи. Серед них – регіональні банки, установи, що сприяють здійсненню транскордонних платежів або працюють на тимчасово окупованих територіях України, банки, які надають послуги військовослужбовцям збройних сил Росії, а також установи, щодо яких уже застосовуються санкції ЄС або держав-партнерів.

Регламентом також внесено зміни до Регламенту (ЄС) № 833/2014, зокрема доповнено Додаток IV 51 суб'єктом, щодо яких застосовуються посилені експортні обмеження; Додаток XIV – 33 фінансовими установами, щодо яких встановлено заборону на здійснення фінансових операцій; Додаток XLV – 14 постачальниками послуг у сфері криптоактивів, 3 фінансовими установами та 5 суб'єктами, діяльність яких сприяє обходу обмежувальних заходів; Додаток XLII – 41 судном; Додаток XLVII – 2 портами, 4 аеропортами та 1 нафтопереробним підприємством.

Цей Регламент набирає чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Цей Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Імплементатійне рішення Ради (ЄС) 2026/1354 від 15 червня 2026 року про дозвіл на надання Україні підтримки з Резерву кібербезпеки ЄС¹⁸.

Імплементатійним рішенням Ради (ЄС) 2026/1354 дозволено надання Україні підтримки з Резерву кібербезпеки ЄС для реагування на значні та масштабні кіберінциденти, а також для початкового відновлення після таких інцидентів. Резерв передбачає залучення надійних постачальників керованих послуг безпеки, відібраних відповідно до встановлених законодавством ЄС вимог, для надання послуг із реагування на кіберінциденти.

Імплементатійне рішення Ради (ЄС) 2026/1354 прийнято відповідно до статті 19 Регламенту (ЄС) 2025/38 (Акт про кіберсолідарність / Cyber Solidarity Act), яка визначає умови та порядок надання підтримки з Резерву кібербезпеки ЄС третім країнам, асоційованим із програмою «Цифрова Європа». Основною метою Рішення є посилення захисту державних органів, критичної інфраструктури та цифрової екосистеми України від масштабних кібератак шляхом надання екстреної допомоги з боку Європейського Союзу.

Основною новелою цього Імплементатійного рішення є надання дозволу на підтримку України з Резерву кібербезпеки ЄС (стаття 1). Передбачається надання Україні повного сприяння в активації спроможностей європейського пулу приватних компаній та експертів у разі виникнення кіберінциденту, який складно локалізувати власними силами. Це має сприяти забезпеченню безперебійної роботи енергомереж, банківської системи, державних реєстрів, систем зв'язку та транспорту під час масованих кібератак. Передбачено інтеграцію України до спільного простору кіберсолідарності ЄС з огляду на те, що кіберзахист України має важливе значення для кібербезпеки самого Європейського Союзу. Розроблено механізм спільної протидії сучасним кіберзагрозам, який передбачає новий формат реагування на діяльність хакерів і ворожих кіберугруповань, що здійснюють атаки на державні органи, об'єкти критичної інфраструктури та цифрову екосистему України. Європейський Союз також передбачив перехід України від статусу отримувача гуманітарної допомоги до статусу офіційного учасника безпекових інструментів ЄС під загальним управлінням та координацією з боку Агентства Європейського Союзу з питань мережевої та інформаційної безпеки (ENISA), що має сприяти подальшому розвитку цифрового партнерства між Україною та ЄС.

Імплементатійне рішення набирає чинності з дня його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується до 17 червня 2027 року.

¹⁸ Council Implementing Decision (EU) 2026/1354 of 15 June 2026 authorising the provision of support from the EU Cybersecurity Reserve to Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601354

Рішення Ради (CFSP) 2026/1448 від 26 червня 2026 року на підтримку проєкту щодо зменшення ризиків безпеки боєприпасів в Україні¹⁹.

Рішення передбачає надання фінансової та технічної підтримки ЄС для реалізації спеціального проєкту, спрямованого на зменшення ризиків безпеки, пов'язаних із боєприпасами в Україні. Проєкт передбачає сприяння розбудові спроможностей українських державних органів у сфері нагляду за станом і безпекою боєприпасів, визначення відповідних технічних потреб, придбання та передачу випробувального обладнання, а також проведення відповідного навчання. Це має сприяти запровадженню системного та сталого нагляду за боєприпасами, що зберігаються та використовуються в Україні.

Рішення ухвалено відповідно до статей 28(1) і 31(1) Договору про Європейський Союз. Воно також ґрунтується на положеннях Стратегії ЄС проти незаконної вогнепальної зброї, стрілецької зброї та легких озброєнь і боєприпасів до них від 19 листопада 2018 року, Глобальної рамкової угоди щодо управління звичайними боєприпасами протягом усього життєвого циклу, ухваленої Генеральною Асамблеєю ООН 4 грудня 2023 року, та Висновків Ради ЄС щодо контролю за експортом озброєнь від 14 квітня 2025 року.

Основною метою Рішення є зменшення ризиків, пов'язаних із боєприпасами в Україні, шляхом визначення технічних потреб національних органів у сфері нагляду за боєприпасами та подальшого посилення відповідних технічних спроможностей. Реалізація проєкту має сприяти запобіганню аваріям і незапланованим вибухам, пов'язаним із боєприпасами, посиленню захисту персоналу та підвищенню безпеки цивільного населення.

Серед основних положень цього Рішення варто зазначити такі.

1. Розвиток спроможностей у сфері нагляду за боєприпасами. Рішення спрямоване на розбудову системного та сталого нагляду за боєприпасами шляхом визначення технічних потреб національних органів України, удосконалення їх технічних спроможностей, придбання та передачі випробувального обладнання, а також проведення відповідного навчання. Це має сприяти запобіганню аваріям і незапланованим вибухам, пов'язаним із боєприпасами.

2. Запровадження спільної моделі технічної реалізації. Рішення передбачає спільну реалізацію проєкту двома профільними міжнародними організаціями – Женевським міжнародним центром гуманітарного розмінування (Geneva International Centre for Humanitarian Demining, GICHD) та Міжнародним трастовим фондом «Зміцнення людської безпеки» (ITF Enhancing Human Security, ITF).

3. Визначення обсягу фінансового забезпечення. На реалізацію передбачених заходів виділено 1 996 834 євро, управління якими здійснює Європейська комісія.

¹⁹ Council Decision (CFSP) 2026/1448 of 26 June 2026 in support of a project on the reduction of ammunition safety risks in Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202601448

4. Дворівнева система звітності (стаття 4). Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування (Geneva International Centre for Humanitarian Demining, GICHD) та Міжнародний трастовий фонд «Зміцнення людської безпеки» (ITF Enhancing Human Security, ITF) кожні шість місяців готують звіти про реалізацію проєкту, на підставі яких Високий представник Союзу із закордонних справ і політики безпеки звітує перед Радою ЄС про виконання цього Рішення. Європейська Комісія, зі свого боку, звітує перед Радою про фінансові аспекти реалізації проєкту.

Рішення набирає чинності з дня його прийняття. Воно припиняє дію через 36 місяців із дати укладення відповідних угод Європейської Комісії з GICHD та ITF або через шість місяців із дня набрання ним чинності, якщо протягом цього періоду хоча б одну з таких угод не буде укладено.

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Нові правила для більш сталого автомобільного сектору ЄС²⁰.

18 червня 2026 року Європейський парламент схвалив нові правила для автомобільного сектору, спрямовані на перехід до замкнутого циклу та зменшення залежності від імпоротної сировини. Вони охоплюють увесь життєвий цикл транспортних засобів – від проектування до утилізації. Нове регулювання покликане прискорити перехід автомобільного сектору до економіки замкнутого циклу, зміцнити ресурсну безпеку та зменшити негативний вплив на довкілля. Зокрема, автовиробників зобов'язують проектувати нові транспортні засоби таким чином, щоб їхні деталі можна було легко знімати та повторно використовувати. Також буде встановлено обов'язкові норми використання пластику із вторинної сировини – 15 % протягом шести років і 25 % протягом десяти років.

Водночас нові правила посилюють контроль за ринком уживаних автомобілів та їх утилізацією. Для боротьби із так званими missing vehicles (автомобілями, які зникають із системи обліку та незаконно експортуються або розбираються без належного контролю) та нелегальним розбиранням транспортних засобів ЄС повністю заборонить експорт автомобілів, непридатних до експлуатації. Крім того, запроваджується розширена відповідальність виробників, які будуть зобов'язані покривати витрати на збір і перероблення транспортних засобів, знятих з експлуатації, на всій території ЄС. Суб'єкти господарювання під час продажу вживаних транспортних засобів повинні будуть підтверджувати їх технічну справність.

Після схвалення Європейським парламентом новий регламент має бути формально затверджений Радою ЄС, після чого він набуде чинності та почне застосовуватися через 24 місяці.

Оновлені правила захисту прав авіапасажирів ЄС²¹.

Європейський парламент схвалив нові правила, спрямовані на посилення захисту прав авіапасажирів у разі скасування чи затримки рейсів. Регулювання зберігає право пасажирів на відшкодування вартості квитка або перенаправлення в разі скасування рейсу, а також право на компенсацію в разі затримки рейсу більш ніж на три години, його скасування менш ніж за 14 днів до запланованого вильоту або відмови пасажиру в посадці.

Розміри компенсації залишаються незмінними та залежать від дальності польоту: 250 євро для подорожей до 1500 км, 400 євро для подорожей у межах ЄС на відстань понад 1500 км та інших подорожей на відстань від 1500 до 3500 км і 600 євро для всіх інших довших подорожей. Авіаперевізники матимуть право

²⁰ New rules for a more sustainable EU automotive sector. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260611IPR45210/new-rules-for-a-more-sustainable-eu-automotive-sector>

²¹ European Parliament achieves upgrade to air passenger rights. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260703IPR46273/european-parliament-achieves-upgrade-to-air-passenger-rights>

зменшити розмір компенсації на 50 % для найдовших маршрутів, якщо пасажиром буде запропоновано перенаправлення до кінцевого пункту призначення після переривання подорожі або якщо затримка прибуття не перевищуватиме чотирьох годин.

Після схвалення Європейським парламентом оновлені правила мають бути затверджені Радою ЄС. Вони набудуть чинності через 20 днів після опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу», а держави-члени та авіакомпанії матимуть один рік для підготовки до їх практичного застосування.

Пропозиції щодо вдосконалення Європейського щита демократії²².

Спеціальний комітет Європейського парламенту ухвалив пакет пропозицій щодо протидії іноземному інформаційному маніпулюванню та втручанню (FIMI), захисту критичної інфраструктури, посилення цифрової та медійної стійкості й цивільної готовності, спрямованих на запровадження Європейського щита демократії (EUDS).

У звіті Росію визначено основною зовнішньою загрозою демократичній цілісності Європи, зокрема у зв'язку з регулярними гібридними атаками на критичну інфраструктуру. Серед рекомендацій – посилення спроможностей відповідних органів та агентств ЄС протидіяти гібридним загрозам, зокрема можливе розширення мандата Європолу; запровадження додаткових санкцій проти суб'єктів, які сприяють поширенню російської дезінформації або обходу санкцій; а також вироблення узгодженої відповіді на включення громадян ЄС, журналістів та членів Європейського парламенту до російських «чорних списків».

Парламентарі пропонують запровадити щорічний «Європейський день готовності» 24 лютого, а також створити загальноєвропейський застосунок для кризового оповіщення.

Серед ключових пропозицій у сфері суверенітету ЄС та протидії онлайн-втручанню – зменшення залежності від іноземних технологій у критично важливих секторах, забезпечення швидшого реагування онлайн-платформ на втручання у виборчі процеси, а також підвищення прозорості заходів із протидії дезінформації. У сфері виборчої стійкості пропонуються заходи щодо протидії шкідливим діпфейкам і шахрайській рекламі, посилення захисту об'єктів, віднесення виборчої інфраструктури до критичної, а також посилення контролю за фінансуванням, зокрема з використанням криптовалют.

Для захисту вільних і незалежних медіа та громадянського суспільства у звіті містяться заклики забезпечити довгострокове фінансування заходів із підтримки свободи медіа, ефективного дотримання заборони на незаконне використання шпигунського програмного забезпечення, розвиток програм медіаграмотності та підтримку академічної свободи. У зовнішньому вимірі

²² Special committee adopts proposals to improve the European Democracy Shield. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260622IPR45921/special-committee-adopts-proposals-to-improve-the-european-democracy-shield>

пропонується посилити підтримку делегацій ЄС за кордоном, а також місій ЄС у країнах-кандидатах та інших державах-партнерах, зокрема в Україні, Молдові, країнах Західних Балкан, Вірменії та Грузії, у протидії іноземному інформаційному маніпулюванню та втручанню (FIMI).

15 вересня 2026 року Європейський парламент ухвалив звіт на пленарному засіданні.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*